

INFRAESTRUCTURES

Inversió amb concessions

DEBAT

AGUSTÍ SALA BARCELONA

La col·laboració publicoprivada es dona a Espanya des de fa anys, en forma de concessions o contractes de gestió. És una de les poques vies perquè hi pugui haver inversió en infraestructures necessàries per al creixement i la competitivitat del país en una etapa en què les administracions no tenen prou recursos.

NECESSITAT

Una prioritat que requereix recursos

«La col·laboració publicoprivada permet anticipar inversions que, d'una altra manera, no es podrien fer», afirma Juan José Clavería, director de concessions d'Acciona. El moment per potenciar aquest model, que es practi-

ca a Espanya des de fa anys, sembla l'adequat tenint en compte el cost «ridicul» del deute, afegeix Clavería. Segons la seva opinió, s'alineen la necessitat i la capacitat.

I el cert és que en els mercats «hi ha molta liquiditat, però el que falten són projectes finançables», adverteix Rubén Martínez Cartanyà, responsable del negoci sectorial i finançament de projectes del Banc Sabadell. Les administracions han emprès molts projectes «per alleugerir el déficit públic», amb el risc d'engreixar-lo en el futur, sense una planificació excessiva ni uns objectius clars.

En tot cas, la col·laboració publicoprivada emergeix com la solució per a unes administracions que tenen «competències oceàniques» i que actuen de forma «esquizofrènica», com un monstre de dos caps, un de polític i un altre de tècnic, «sense visió ni lògica i cada un amb el seu discurs, a més canviant», segons Carles Ramió, catedràtic de Ciència Política i de l'Administració de la Universitat Pompeu Fabra (UPF). Però, segons ell, «si volem un estat sostenible és totalment necessària la col·laboració publicoprivada.»

REGULACIÓ

Unes normes que han de ser estables

Des del 1877 aquest model està regulat a Espanya, però si hi ha hagut alguna cosa són canvis i modificacions. Des del 2011, en què es va publicar l'última llei de contractació pública, «s'han produït més de 15 modificacions», explica Carme Briera, directora del departament de Dret Administratiu de Clifford Chance a Barcelona. I el nou govern haurà de fer una altra llei per adequar-la a les directives europees, que s'haurien d'haver transposat com a màxim l'abril passat.

No és estrany llavors que el panorama de projectes constitueixi un autèntic «terreny sec» en els últims tres o quatre anys, apunta Francisco Gómez, vicepresident del Fórum Partenariat Público-Privat (PPP).

I, en el fons, succeeix perquè l'administració espanyola és «temorosa» davant un model que no coneix, actua «a la defensiva» i amb «poca transparència» i amb l'espasa de Dàmocles del record de «males experiències», com el

XIFRES

18,3%

DEL PIB ▶ Aquesta és la proporció de la riquesa que es genera a Espanya que gestiona el sector privat per la via de les concessions i els contractes públics. S'estima que en 20 anys podria arribar al 35%.

190.000

MILIONS D'EUROS ▶ És l'import total de les contractacions que porten a terme les administracions públiques anualment.

87%

DE DESCENS ▶ És el percentatge d'enfonsament que ha experimentat la licitació d'obres a Catalunya entre els anys 2008 i 2015, segons la Cambra de Contractistes (CCOC).

magatzem Castor o les radials de Madrid. «A tots els països han comès errors, però s'estudien, se n'extreuen conclusions i es corregeixen», afegeix el representant del lobby de la col·laboració publicoprivada.

El cert és que, segons Clavería, «la legislació ha de ser estable i no canviant segons les necessitats del govern».

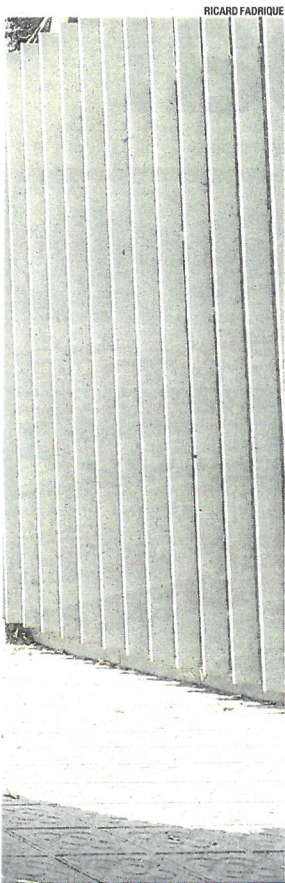
ESTRATÈGIA

Un sector que es considera oblidat

Per Joaquim Llansó, president de la Cambra Oficial de Contractistes d'Obres de Catalunya (CCOC), «l'Administració s'ha oblidat del sector», que va ser motor després de les crisis dels anys 80 i els 90. Segons ell, es necessita «un nou model de gestió de les infraestructures» en què s'inverteixi anualment al voltant del 2,2% del PIB català i amb una planificació a 10 o 15 anys. Segons la seva opinió, les virtuts del sistema són òbvies i per cada euro invertit es produeix un efecte induït d'1,92 en el conjunt de l'economia.

La col·laboració públicoprivada ressorgeix com a via per a la inversió en infraestructures.

Sis especialistes que van des del món acadèmic fins al financer, legal i de les empreses han sigut convocats per EL PERIÓDICO per debatre el model que requereix una regulació més clara, estable i transparent.

RICARD FADRIQUE

Ho recorda també el director de concessions d'Acciona, que assegura que des d'alguns àmbits es veu el model públicoprivat com a «més car», cosa que rebutja i destaca que sense aquest «moltes infraestructures no es podrien fer».

FORMACIÓ

Administracions poc preparades

Segons el directiu d'Acciona, a més a més d'una millor planificació i el «repartiment equilibrat dels riscos», un dels reptes és mantenir el model o, si es fa una nova regulació, respectar les regles anteriors per als contractes en vigor, és a dir, evitar els efectes de la retroactivitat.

I és que un principi essencial és que «el marc jurídic del contracte és la llei de contractes públics del moment en què es va fer la licitació», destaca Briera. És per això que reclama «més formació per part de les administracions». En cas contrari es produeix un desequilibri del qual es poden aprofitar, per al seu benefici, els adjudicataris. «Se'n poden aprofitar, però maten el sistema», alerta Gómez. Per això advoca per una agència o organisme que sigui l'interlocutor i regulador del sector, com en altres països.

En aquesta situació desequilibrada van viure algunes empreses que s'han acostumat al «sobrebenefici», recorda Ramió, que recorre a l'informe de la Comissió Nacional dels Mercats i la Competència (CNMC) que va xifrar en 48.000 milions d'euros, el 4,5% del PIB, els sobre costos de les contractacions públiques a Espanya.

Aquesta quantitat és l'equivalent al què el país requeriria anualment d'inversió en infraestructures (entre 38.000 i 54.000 milions), segons un estudi de la consultora A.T. Kearny que cita el directiu d'Acciona.

Ramió destaca que el poder públic «actua de forma reactiva. En cap cas ho fa per més eficiència». I, al final, «és el mercat el que imposa les seves normes».

RESPONSABILITAT

Unes regles estables i sense retroactivitat

Claveria recorda que amb el model de col·laboració es transfereixen riscos, com els d'expropiacions, construcció o ingressos, al sector privat. És lògic, per tant, que tingui una rendibilitat. Segons la seva opinió, amb un bo a 30 anys entorn de l'1,90%, «el cost no s'hauria de situar més enllà del 3% o 3,5% net».

El representant del Sabadell insisteix en la importància d'un marc legal «es-

PARTICIPANTS

JUAN JOSÉ CLAVERIA
DIRECTOR DE CONCESSIONS D'ACCIONA

«La col·laboració públicoprivada permet anticipar inversions que si no no es podrien fer»

JOAQUIM LLANSÓ
PRESIDENT DE CAMBRA DE CONTRACTISTES

«L'Administració s'ha oblidat d'un sector que va ser motor després de les crisis dels anys 80 i 90»

FRANCISCO GÓMEZ
VICEPRESIDENT DEL FÓRUM PPP

«A tots els països es cometen errors, però s'estudien, se n'extreuen conclusions i es corregeixen»

RUBÉN MARTÍNEZ
RESPONSABLE FINANÇAMENT DE PROJECTES BANC SABADELL

«Els projectes sempre han de ser viables, no només socialment sinó econòmicament, a llarg termini»

CARME BRIERA
DIR. DRET ADMINISTRATIU CLIFFORD CHANCE BCN

«Des de l'última llei de contractes públics del 2011, s'han produït més de 15 modificacions»

CARLES RAMIÓ
CATEDRÀTIC CIÈNCIA POLÍTICA UPF

«El poder públic actua de forma esquizofrènica, amb un cap polític i un altre de tècnic, cada un amb el seu discurs»

table i a llarg termini» perquè aquest tipus d'inversions ho són. I recorda que els projectes «han de ser viables no només socialment, sinó també econòmicament a llarg termini».

És una cosa en què està d'acord el representant dels contractistes. Al seu entendre, ha arribat el moment d'emprendre «només els projectes que tinguin un alt retorn econòmic i social». Dels 100 que la Cambra de Contractistes ha identificat com a imprescindibles per a Catalunya en els pròxims anys, en els últims 12 mesos només se n'ha emprès un, afirma.

REPTES

Planificació i manteniment

Segons Claveria, una de les assignatures pendents és una millor planificació. «En el model anglosaxó es porta a terme un treball previ. En una recent adjudicació d'Acciona a Austràlia vam haver de dedicar 14 mesos a aquesta fase en lloc dels 52 dies que ens donen a Espanya», explica Claveria.

I és que en el sistema anglosaxó es parteix d'«un bon projecte, més detallat, i una bona transferència de riscos, cosa que abarateix tot el procés». Els costos estan molt més acotats des de l'inici.

La representant de Clifford Chance entén que «l'Administració pública pretén traslladar riscos al sector privat sense analitzar moltes vegades qui els hauria d'assumir». I, des de l'altra perspectiva, «el sector privat els ha d'assumir per mera necessitat pressupostària pública», afegeix.

Un altre dels reptes és el manteniment de les infraestructures existents. La licitació per a això ha caigut un 63% a Espanya, adverteix el directiu d'Acciona. Això les deteriora.

Segons el vicepresident del Fórum PPP, es requereix un organisme de l'Administració «amb professionals capacitats i una interlocució clara amb Brussel·les, que sigui un sistema automillorable».

Segons Llanós, fins ara s'han fet les obres a l'espera d'una demanda futura, cosa que ha portat a aeroports o trens buits. I hauria de ser a la inversa. I les administracions, a més, han de deixar d'adjudicar «mirant el factor preu, per sota del mercat». El representant dels contractistes es pregunta: «¿Per què no operen constructores estrangeres aquí si les espanyoles estan a la part més alta del rànquing mundial?». Segons Ramió, s'han convertit «en campions internacionals» en part perquè durant anys van guanyar molts diners a casa. Si ara apliquen a Espanya aquella competitivitat que els ha catapultat a l'exterior això és positiu, conclou. ■

EL MODEL

EL SISTEMA RISC COMPARTIT

Via per eludir l'estretor dels comptes públics

La col·laboració públicoprivada és la fórmula mitjançant la qual les administracions desenvolupen infraestructures i serveis públics de la mà de l'empresa privada. El risc ha de ser compartit. Evita que les restriccions pressupostàries suposin un fre al desenvolupament d'equipaments. Altres fórmules de col·laboració són l'externalització de serveis, on les administracions assumeixen tot el risc, o la privatització, en què, a diferència de la col·laboració públicoprivada, la titularitat dels actius passa a ser privada.